

Nr 51.

Av herr **Hansson, Sigfrid**, angående ändrad lydelse av 3 § lagen om medling i arbetstvister.

3 § i lagen den 28 maj 1920 om medling i arbetstvister innehåller följande stadgande:

»Har inom förlikningsmans verksamhetsområde uppkommit arbetstvist, som medfört eller synes hota att medföra arbetsinställelse av större betydelse, bör förlikningsmannen genom personligt besök å den plats, där tvisten utbrutit, eller på annat sätt träda i förbindelse med de tvistande, göra sig noga underrättad om, vari tvisten består, hemställa till de tvistande att i avbidan på tvistens lösning icke vidtaga, vidhålla eller utvidga arbetsinställelse, kalla de tvistande att, själva eller genom utsedda ombud, å bestämd tid och plats sammankomma till förhandling med varandra inför förlikningsmannen samt söka att under dessa förhandlingar, vilka anordnas på sätt lämpligt synes, åvägbringa tvistens lösning.»

Denna lagbestämmelse är i huvudsak hämtad från det förslag, som år 1901 avgavs av förliknings- och skiljenämndskommittén.

Såsom motivering för ett stadgande av ovannämnda innehåll anförde kommittén följande:

»För förlikningsmannens inskridande till biläggande av arbetstvister har kommittén i denna paragraf ansett sig böra uppställa den begränsningen, att han icke bör direkt ingripa i en uppkommen arbetstvist, med mindre denna är av beskaffenhet, att den medfört eller synes hota att medföra arbetsinställelse av någon större betydelse. Ett inskridande, som sträckt sig därutöver, har icke syntts vara av behovet påkallat och skulle dessutom kunna utöva en ogynnsam inverkan på hela förlikningsväsendets utveckling. Vore nämligen förlikningsmannen på grund av författningen tvungen att ingripa i alla möjliga, i anseende till antalet deltagande arbetare obetydliga och med hänsyn till tvistens föremål oviktiga arbetstvister inom distriktet, skulle detta kunna leda till, att själva förlikningsinstitutioner komme i misskredit genom alltför talrika inblandningar. Faran härav vore så mycket större, som, efter vad den nedan intagna förteckningen över svenska arbetsinställelser ger vid handen, en stor del av dessa just utgjorts av dylika, såväl till anledning som till antal deltagare obetydliga och, såvitt av källorna framgår, sig själva tämligen snart reglerande konflikter.

Någon annan begränsning i avseende på arten av de arbetstvister, som

borde påkalla förlikningsmannens mellankomst, har kommittén däremot icke ansett sig böra vidtaga, utan genom de i paragrafen använda ordalag velat sätta förlikningsmannen i tillfälle att, så snart en arbetstvist medfört eller synes kunna medföra fara för större arbetsinställelse, lämna sin medverkan. Något undantag för egentliga rättstvister, även om dessa kunna bli föremål för domstols behandling, har kommittén alltså icke föreslagit. Dylika tvister kunna alltså bli föremål för förlikningsmannens inskridande, förutsatt att de innebära en fara av angiven beskaffenhet.»

2 § i lagen innehåller bland annat åläggande för förlikningsman, att med synnerlig uppmärksamhet följa arbetsförhållandena inom det honom anvisade verksamhetsområdet;

att, i de fall och på det sätt i denna lag sägs, lämna sin medverkan till biläggande av arbetstvister, som inom samma område uppstå; samt

att eljest, på anmodan, gå arbetsgivare och arbetare tillhanda för åvägabringande av överenskommelser, som äro ägnade att främja ett gott förhållande dem emellan samt förekomma störande avbrott i arbetet.

Bestämmelsen om åliggande för förlikningsman att på anmodan gå arbetsgivare och arbetare tillhanda för åvägabringande av överenskommelser, som äro ägnade att främja ett gott förhållande dem emellan samt förekomma störande avbrott i arbetet, återfinnes icke i kommittéförslaget.

Bestämmelsen har tillkommit vid 1906 års överarbetning på förslag av särskilda sakkunniga. I sitt den 22 januari 1906 avgivna förslag i ämnet yttrade dessa som motiv härför följande:

»Såsom förlikningsmannens främsta uppgift hava kommitterade emellertid velat framhålla hans inskridande till biläggande av utbrutna arbetstvister. Att en person finnes tillsatt med uppdrag att å det allmännas vägnar under pågående arbetsinställelse erbjuda sin medverkan för parternas sammanförande till förhandlingar och att sålunda taga det första steget därtill, som de tvistande å ömse sidor ofta nog ej anse sig utan att visa tecken till svaghet kunna taga, är enligt kommitterades uppfattning själva kärnpunkten i den förevarande lagstiftningen. Blotta tillvaron av en sådan offentlig förlikningsman torde mången gång kunna verka därhän, att parterna själva taga initiativ till förhandlingar, som ingendera av dem eljest av nu angiven orsak velat föreslå. Därjämte hava kommitterade velat uttrycka, att förlikningsmannen skall hava till uppgift att på anmodan tillhandagå arbetsgivare och arbetare med råd och upplysningar vid träffandet av allmänna överenskommelser eller bestämmelser rörande arbetsförhållandet. Förlikningsmannens biträde härutinnan bör vara av huvudsakligen formell natur. Han bör se till, att åt dessa överenskommelser gives en klar och otvetydig avfattning, så att misstolkningar och därav föranledda tvister för framtiden ej behöva förekomma. Erfarenheten har visat, att parter vid slutandet av sådana överenskommelser ofta i nämnda syfte anlitat utom-

stående personer, och det är givetvis att förvänta, att, om efter anställandet av med statsmedel avlönade förlikningsmän dessas biträde i ifrågavarande avseende kan utan kostnad för parterna erhållas, parterna komma att därav i än större utsträckning begagna sig.»

* * *

Såsom 1906 års sakkuniga yttrat är kärnpunkten i förevarande lagstiftning det förhållandet, att en person finnes tillsatt med uppdrag att å det allmännas vägnar under pågående arbetsinställelse erbjuda sin medverkan för parteras sammanförande till förhandlingar. Ett sådant sammanförande kan emellertid vara av största betydelse även innan frågan om arbetsinställelsen är aktuell.

Nu gällande lagstiftning medger, att förlikningsman sammankallar parterna till förhandling då arbetstvist uppkommit, som medfört eller synes hota att medföra arbetsinställelse *av större betydelse*. Däremot har sådant sammankallande icke ansetts erforderligt i andra fall. Skyldighet har visserligen stadgats för förlikningsman att på anmodan av arbetsgivare och arbetare gå dem tillhanda för åvägabringande av överenskommelser, men förlikningsmannens biträde härutinnan är emellertid enligt motiveringen till stadgandet av huvudsakligen formell natur. Han skall allenast tillse, att överenskommelser och bestämmelser rörande arbetsförhållandet givas en klar och otvetydig avfattning, så att misstolkningar och därav föranledda tvister för framtiden ej behöva förekomma. Men han äger icke att sammankalla parterna till förhandlingar för åvägabringande av dylika överenskommelser. På sådant sätt hava bestämmelserna jämväl tolkats i praktiken. Förlikningsman har nämligen i dylika fall vägrat sammankalla parterna under förklaring att arbetsinställelse icke hotade.

Uppenbart är att ett sammanförande av parterna på ett tidigt stadium mången gång är av stor betydelse för arbetsfredens bevarande. Framställningar t. ex. från arbetsanställda till arbetsgivaren om ändringar i arbetsvillkoren föranleda i många fall, då de icke göras vid förhandlingsbordet, icke något yttrande från dennes sida. De arbetsanställda få på så sätt aldrig del av de skäl, som motivera arbetsgivarens ståndpunkt. De bliva ej heller i tillfälle att eventuellt bemöta desamma och mot dessa ställa sina egna synpunkter på den föreliggande frågan. Att härav mången gång kan alstras missnöje, föranledande konflikt, är uppenbart. Mången konflikt skulle säkerligen aldrig uppkommit, om parterna fått för varandra vid förhandlingsbordet och under förlikningsmannens medverkan framföra sina synpunkter på det föreliggande spörsmålet. Först sedan en arbetstvist nått det stadium att arbetsinställelse inträtt eller omedelbart förestår kommer förhandling till stånd.

Att förlikningsmannen icke ex officio skall ingripa i andra fall än dem lagen nu uppställer synes självklart. För hans ingripande i andra fall torde böra erfordras framställning från någon av de parter, som beröras av tvisten. För de arbetsanställdas vidkommande synes det därjämte böra föreskrivas, att organisation, omfattande minst hälften av dem, som beröras av tvisten, påkallar sådant ingripande.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa,

att riksdagen måtte för sin del antaga följande förslag till

L A G

om ändrad lydelse av 3 § lagen den 28 maj 1920 (nr 245) om medling i arbetstvister.

Härigenom förordnas, att 3 § lagen den 28 maj 1920 skall erhålla nedan angivna ändrade lydelse:

3 §.

Har inom — — — — — tvistens lösning.

Har inom verksamhetsområdet uppkommit arbetstvist skall förlikningsman på anmodan av arbetsgivare eller organisation, omfattande minst hälften av de av tvisten berörda arbetarna, kalla de tvistande till förhandlingar, på sätt här ovan stadgats, även om tvisten icke medfört eller synes hota att medföra arbetsinställelse av större betydelse.

—————

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1931.

Stockholm den 21 januari 1931.

Sigfrid Hansson.